

Tamathali za Semi za Ule Mwisho

SABATO MCHANA

Somo la Juma Hili: Mt. 12:38–42; Yon. 3:5–10; Ufu. 18:4; Dan. 5:1–31; Ufu. 16:12–19; 2 Nya. 36:22, 23.

Fungu la Kukariri: “Akawaambia, Mimi ni Mwebrania; nami namcha Bwana, Mungu wa mbingu, aliyeziumba bahari na nchi kavu” (Yona 1:9).

Juma hili tutatazama kwa mara ya mwisho masimulizi yanayotusaidia kufafanua uelewa wetu wa matukio ya siku za mwisho. Wakati huu tutaangalia utume wa Yona huko Ninawi; anguko la Babeli; na kuinuka kwa Koreshi, mfalme wa Uajemi ambaye aliwakomboa watu wa Mungu na kuwawezesha kurudi katika Nchi ya Ahadi.

Kama ilivyo kwa visa vingine tulivyovichunguza, masimulizi haya ya kihistoria yamekuwa na maana kubwa kwa kila kizazi. Lakini pia yana umuhimu wa pekee kwa vizazi vya mwisho vinavyoishi kabla ya kurudi kwa Kristo. Yaani, tunaweza kupata kutoka katika masimulizi haya ya kihistoria vipengele mbalimbali vinavyoweza kutusaidia kuelewa vyema kile tunachokiita “ukweli wa leo.”

Wakati huo huo ni lazima tukumbuke jambo moja kwa visa hivi vyote vinavyoonekana kuwa kivuli cha matukio ya siku za mwisho: ni lazima tuwe waangalifu kutazama mada na madokezo ya jumla na kutojaribu kuchanganua kila maelezo hadi kuleta kukosa maana/mantiki kiunabii. Kama katika mifano ya Yesu, tunapaswa kutafuta mambo muhimu na kanuni. Hatupaswi kuchunguza kila kitu kwa matumaini ya kupata ukweli fulani uliofichwa. Badala yake, tunapaswa kutafuta muhtasari, kanuni; na kutokana na haya tunaweza kugundua vipengele vinavyofaa kwa ajili ya siku za mwisho.

**Jifunze somo la juma hili kwa maandalizi ya Sabato ya Juni 28.*

Nabii Mkaidi

Kisa cha Yona (*tazamaa Yon. 1–4*), ingawa ni kifupi, kinatoa matokeo makubwa. Waumini wengi wamepata picha zao wenyewe kwa nabii huyu mkaidi. Kisa pia kina vidokezo vya ajabu kuhusu matukio ya wakati ujao.

Soma Mathayo 12:38–42. Ni sehemu gani za kisa cha Yona ambazo Yesu anarejelea anapozungumza na waandishi na Mafarisayo? Ni masomo gani kuhusu hukumu yanayopatikana katika kauli Yake?

Yesu alitangaza kwamba alikuwa mkuu kuliko Yona. Alijua kwamba kuja katika ulimwengu huu kungemaanisha msalaba na bado Alikuwa “kutafuta na kuokoa kile kilichopotea” (*Luka 19:10*). Yona alikaa siku tatu ndani ya samaki mkubwa kwa sababu ya dhambi zake mwenyewe; Yesu alikaa siku tatu kaburini kwa ajili ya dhambi yetu. Hicho ndicho kilichowezesha kuokoa wapotevu.

Leo, tunamjua Yona kuwa nabii mkaidi, asiyetaka kwenda Ninawi. Kwa mtazamo wa kibinadamu, ni rahisi kuelewa: utawala wa Waashuri ulikuwa wa kikatili. Picha zilizochorwa ukutani za Waashuri zimejaa matukio ya ukatili usio wa kawaida: watu waliochukuliwa mateka waliuawa kwa njia za kikatili zaidi ya inavyoweza kufikirika. Ni nani angetaka kukabili matarajio ya kuhubiri toba katika mji wao mkuu?

Kuna wakati muhimu katika kisa unaoweza kuelekeza mbele katika harakati ya masalio wa siku za mwisho: Yona anapoulizwa yeye ni nani, anajibu, “Mimi ni Mwebrania; nami namcha Bwana, Mungu wa mbingu, aliyeziumba bahari na nchi kavu,”—maelezo yanayofanana sana na ujumbe wa malaika wa kwanza (*Yn. 1:9, Ufu. 14:7*). Kwa hakika, mkazo wake juu ya Bwana kama Yeye “‘aliyezifanya bahari na nchi kavu’” bila shaka, unaelekeza Kwake kama Mwumbaji. Ukweli huu ni msingi wa kwa nini tunapaswa kumwabudu na ibada ni kiini cha matukio ya siku za mwisho.

Wakati huo huo, sisi pia tumekabidhiwa kuhubiri ujumbe ambao huenda haupendwi na watu wengi katika Babeli ya kiroho. Kusema “tokeni kwake, enyi watu wangu” (*Ufu. 18:4*) ni kuuambia ulimwengu kwamba lazima watubu—ujumbe ambao karibu kila mara umeibua mwitikio hasi kutoka kwa watu wengi—hata unapotolewa kwa namna ya upole zaidi. inawezekana. Ni nani kati yetu wakati anaposhuhudia hajapokea mwitikio hasi, au hata wenye uadui? Ni sehemu ya kawaida ya kazi.

Ni kwa kiasi gani unafanana na Yona? Unawezaje kuushinda mtazamo huu mbaya?

Kazi ya Toba

Yona alikuwa na ujumbe wa dhahiri sana kwa watu wa Ninawi. “Yona akaanza kuingia mji mwendo wa siku moja, akapaza sauti yake, akasema, Baada ya siku arobaini Ninawi utaangamizwa’ ” (Yon. 3:4). Inaonekana wazi kabisa: mahali hapo palikuwa hatarini. Hata hivyo, je, hilo halikuwa neno la moja kwa moja kutoka kwa nabii wa Bwana? Hata hivyo, nini kiliupata Ninawi?

Soma Yona 3:5–10. Kwa nini basi unabii huo haukutimizwa?

Ndiyo, mji wote ulitubu na maangamizi yaliyotabiriwa yalizuliwa, angalau kwa muda. “Maangamizi yao yalizuliwa, Mungu wa Israeli alitukuzwa na kuheshimiwa kote katika ulimwengu wa wapagani na sheria yake iliheshimiwa sana. Ni hadi miaka mingi baadaye ndipo Ninawi ulipoanguka kuwa windo kwa mataifa yaliyowazunguka kwa sababu ya kumsahau Mungu na kwa sababu ya kiburi cha kujivuna.”—Ellen G. White, *Manabii na Wafalme, Gombo la 1, uk. 186*.

Je, tunaweza kutarajia kitu kama hiki katika siku za mwisho, kwa ujumbe wa mwisho kwa ulimwengu ulioanguka? Ndiyo—na hapana. Yaani, kutakuwako, duniani kote, watu wengi wanaotii wito, “ ‘Tokeni kwake, enyi watu wangu, msishiriki dhambi zake, wala msipokee mapigo yake’ ” (Ufu. 18:4). Ulimwenguni kote, watu watachukua msimamo wao na, kwa kumkataa mnyama, “watazishika amri za Mungu, na imani ya Yesu” (Ufu. 14:12). Watu hawa, kama wale wa Ninawi, wataepuka hukumu inayowaangukia waliopotea.

Wakati huo huo, wakati baadhi ya unabii, kama vile tangazo la Mungu kwamba Ninawi ingeangamizwa, ni wa masharti; ingeangamizwa ikiwa watu wasingeacha uovu wao (*tazama Yer. 18:7–10*). Lakini, unabii fulani hauji na masharti haya. Unaenda kutimizwa, bila kujali mwitikio wa wanadamu. Unabii wa Kimasihi wa kuja kwa Kristo mara ya kwanza na mara ya pili, alama ya mnyama, kumwagwa kwa mapigo, mateso ya wakati wa mwisho—huu hauna masharti; utatokea bila kujali wanadamu wanafanya nini. Kile wanachofanya wanadamu na chaguzi wanazofanya, vitaamua badala yake ni upande gani watakuwa wakati matukio ya mwisho, yaliyotabiriwa na manabii, yanapotokea.

Ni maamuzi gani unayofanya sasa yanayoweza kukusaidia kuamua ni chaguzi zipi utafanya wakati suala la kumwabudu Mungu au sanamu litakapotokea ulimwenguni?

Karamu ya Belshaza

Baada ya mji wa Ninawi kunyenyekezwa (612 K.K.) na jeshi la muungano lililojumuisha Wamedi na Wababeli (wakiongozwa na baba ya Nebukadreza), mji wa Babeli ulipata uhuishwaji, ambao mji huo haukuwa umeona tangu siku za Hammurabi, mtoa sheria wao mkuu. Chini ya Nebukadreza, ambaye sasa alikuwa huru dhidi ya uvamizi wa Waashuru, mji wa Babeli ulikua katika utajiri na mvuto hadi kufikia hatua ambayo mataifa jirani hayakuwa na chaguo ila kukubali kwa kinyongo utawala wake. Alikuwa malkia wa ulimwengu na mataifa yaliyotaka kustawi yalitangaza uaminifu wao kwake.

Wakati huo huo, kwa kadiri tuwezavyo kusema, Nebukadreza alikufa kama muumini, akikiri kwamba Mungu wa Danieli, kwa hakika, ndiye mtawala halali wa mataifa yote (*Dan. 4:34–37*). Simulizi linalofuata analolitoa Danieli ni lile la mrithi wake, Belshaza, aliyekuwa kaimu mtawala (badala ya mfalme).

Soma Danieli 5:1–31. Ni ujumbe gani muhimu wa kiroho tunaoweza kuchukua kutoka katika simulizi hili? Ni nini hatimaye kilimkosesha Belshaza?

Yumkini sehemu ya kusikitisha zaidi, na yenye kuhuzunisha zaidi katika simulizi hili inapatikana katika *Danieli 5:22*. Baada ya kumweleza mfalme juu ya anguko na kurejeshwa kwa Nebukadreza, Danieli anamwambia, “Na wewe, mwanawe, Ee Belshaza, hukujinyenyekeza moyo wako, ijapokuwa ulijua hayo yote.” Yaani, ingawa alikuwa na fursa ya kujua ukweli; ingawa huenda hata alishuhudia mambo yaliyompata Nebukadreza—alichagua kupuuza matukio hayo na, badala yake, akachukua uelekeo ambao ulimletea mtangulizi wake taabu nyingi sana.

Kama Nebukadreza alivyofanya kwa kusimamisha sanamu ya dhahabu, Belshaza alikuwa akikaidi waziwazi kile ambacho Mungu wa Danieli alikuwa ametabiri. Kwa kutumia vyombo vya hekalu kwa njia ya kufuru, yaelekea alikuwa anasisitiza ukweli kwamba Babeli ilikuwa imewashinda Wayahudi na sasa ilikuwa inamiliki vyombo vya kidini vya Mungu wao. Kwa maneno mengine, bado walikuwa na mamlaka juu ya huyu Mungu ambaye alikuwa ametabiri kuangamizwa kwao.

Kwa hakika, lilikuwa tendo la ufidhuli kabisa, ingawa Belshaza alikuwa na ushahidi wa kutosha kabisa, “uthibitisho,” wa kujua vizuri zaidi. Alikuwa na ufahamu wa kutosha kujua ukweli; tatizo, badala yake, lilikuwa moyo wake. Katika siku za mwisho, wakati zahama ya mwisho inapotokea duniani, watu watapewa fursa ya kujua ukweli pia. Kinachoamua uchaguzi wao, kama kwa Belshaza, kitakuwa mioyo yao.

Kukauka kwa Frati

Mojawapo ya uimara wa Babeli ilikuwa jinsi Mto Frati ulivyotiririka chini ya kuta zake na kuupatia mji huo maji bila kikomo. Pia ulitokea kuwa udhaifu wake. Nitocris, malkia wa kale wa Babeli, alijenga boma la udongo kando ya mto ili kulijenga kama njia ya kuingia mjini na katika harakati hizo aligeuza mto huo kuwa kinamasi ili kuruhusu wafanyakazi kufanya kazi kwa raha. Koreschi alitambua kwamba angeweza kufanya jambo lile lile, kuukausha Mto Frati kiasi kwamba angeweza kupitisha askari wake chini ya ukuta kwa uhuru. Akiwa ndani ya kuta za mji, alikuta kuta za ulinzi zilizofuata baada ya mto kuingia mjini hazina ulinzi na mji ukaanguka kwa usiku mmoja. Mwanahistoria wa kale Myunani Herodotus anatuambia kwamba “wale walioishi katikati ya Babeli hawakujua kwamba viunga vilikuwa vimeangushwa, kwa kuwa ulikuwa wakati wa sikukuu, na wote walikuwa wakicheza, na kujifurahisha katika anasa.”—Herodotus, *The Historia*, Tom Holland, trans. (*New York: Penguin, 2015*), uk. 94. Je, kunaweza kuwa na shaka yoyote kwamba hii ni sikukuu ileile kama inavyoelezewa katika Danieli 5?

Soma Danieli 5:18–31 na Ufunuo 16:12–19. Unapata ufanani gani kati ya baadhi ya mapigo ya Ufunuo na kisa cha anguko la Babeli?

Katika kueleza jinsi ya kutambua ishara za nyakati, Yesu aliwaonya wanafunzi Wake, “Kesheni basi, kwa maana hamjui ni siku ipi atakayokuja Bwana wenu. Lakini fahamuni neno hili, kama mwenye nyumba angalijua ile zamu mwivi atakayokuja, angalikesha, wala asingaliiacha nyumba yake kuvunjwa’ ” (*Mt. 24:42, 43*). Kama vile katika anguko la Babeli, kutokea kwa ghafula kwa Kristo kutaishangaza Babeli ya kisasa. Haihitaji kuwa hivi, hata hivyo; tumepewa ushahidi wa kutosha wa kuja kwa Yesu upesi katika wingi wa unabii wenye maelezo ya kina.

Ulimwengu hautashtukizwa kwa sababu tu haujui kile alichotabiri Mungu; utashtukizwa kwa sababu umechagua kutoamini kile Mungu alichosema kitatokea.

Soma Ufunuo 16:15. Hata katikati ya maonyo haya ya wakati wa mwisho, ni ujumbe gani wa injili unaopatikana humo? Inamaanisha nini “kutoenda uchi”?

Koreshi, Masihi

Koreshi alipouteka nyara mji wa Babeli, miaka ya watu wa Mungu kukaa utumwani ilikuwa imekwisha, na Waajemi wakawaruhusu warudi katika nchi ya ahadi na kujenga upya hekalu. Chini ya Koreshi, Ufalme wa Uajemi ukawa mkubwa zaidi katika historia, kwa kile mwanahistoria Tom Holland anachokiita “msongamano mkubwa zaidi wa maeneo ambao ulimwengu umewahi kuona.”—Dominion (*New York: Basic Books*, 2019) uk. 25.

Kama ilivyokuwa desturi ya Waajemi, Koreshi hata aliitwa “Mfalme Mkuu” au “Mfalme wa wafalme.”

Koreshi alikuwa kivuli cha kile kitakachotokea wakati Kristo atakaporudi kwa ajili ya kanisa Lake: Yeye ndiye Mfalme anayekuja kutokea mashariki (*linganisha na Mt. 24:27*), akipigana vita dhidi ya Babeli, na kuwaweka huru watu Wake ili kutoka Babeli hatimaye na kurudi katika nchi ya ahadi. (*Toma 19:11–16*.) Hii ndiyo sababu Mungu anamrejelea Koreshi kama “Masihi Wake” (*Isa. 45:1*); siyo tu kwamba Mwajemi huyu mashuhuri aliwakomboa watu wa Mungu, kampeni yake dhidi ya Babeli pia ni mfano wa kuja kwa Kristo mara ya pili.

Soma 2 Mambo ya Nyakati 36:22, 23. Kisa cha Koreshi kinafananaje na kile cha Nebukadneza? Kinatofautiana kwa njia zipi? Amri hii ina umuhimu gani? Hata hivyo, iliathirije ujio mzima wa kwanza wa Yesu karne nyingi baadaye?

Mpangilio wa asili wa vitabu vya Agano la Kale umebadilishwa katika siku zetu kukomea katika kitabu cha Malaki, lakini hapo kwanza, hapa ndipo Agano la Kale lilipokomea—na tamko hili kutoka kwa Koreshi. Kitabu kinachofuata katika mfululizo wa vitabu vinavyotambulika vya Maandiko kitakuwa ni kitabu cha Mathayo, kinachoanza na kuzaliwa kwa Kristo, ambaye Koreshi ni mfano Wake. Koreshi alipanga mipango ya kujengwa upya kwa hekalu la duniani; Yesu alizindua huduma Yake katika patakatifu pa mbinguni—ambayo ilifika hadi wakati wa ujio Wake na ukombozi wetu.

Koreshi, bila shaka, hakuwa mfano mkamilifu wa Kristo; hakuna mfano unaolingana kikamilifu na halisi, na ni lazima tuwe waangalifu tusichunguze sana kila maelezo madogo madogo. Lakini, anatomika kama mfano wa “Mwokozi.”

Inavutia kiasi gani kwamba Mungu alimtumia mfalme mpagani kwa namna ya pekee kufanya mapenzi Yake. Yaani, hata licha ya jinsi mambo yanavyoonekana kwetu kwa nje, tunawezaje kujifunza ukweli kwamba, kwa muda mrefu, Bwana atatimiza matukio ya wakati wa mwisho kama ilivyotabiriwa?

Jifunze Zaidi: Soma Ellen G. White, “Mlinzi Asiyeoneka,” uk. 137–151, katika *Manabii na Wafalme, Gombo la Pili*.

“Kila taifa ambalo limefika kwenye hatua ya kujitegemea limeruhusiwa kumiliki nafasi yake duniani, ili ukweli ubainike kama litatimiza madhumuni ya Mlinzi na Mtakatifu. Unabii umefuatilia kuinuka na kuendelea kwa milki kuu za ulimwengu—Babeli, Umedi na Uajemi, Uyunani, na Rumi. Kwa kila moja ya haya, kama ilivyo kwa mataifa yenye nguvu ndogo, historia imejirudia. Kila moja limekuwa na kipindi chake cha kujaribiwa; kila mmoja limeshindwa, heshima yake ilizorota, limeondoka madarakani. Ingawa mataifa yamekataa kanuni za Mungu, na katika kukataa huku yamesababisha uangamivu wao wenyewe, bado kusudi la kimungu, linalotawala limeshahirika likifanya kazi kwa vizazi vyote.”—Ellen G. White, *Manabii na Wafalme, Gombo la Pili*, uk. 147, 148.

Katika Yeremia 18, Yeremia anamwangalia mfinyanzi akifanya kile mfinyanzi anachofanya: kufinyanga na kutengeneza chochote anachokifanya. Ni taswira hii, ya mfinyanzi akifinyanga udongo wake, ambayo Mungu anaitumia kueleza kanuni ya masharti katika unabii wa Biblia. Na ili tu kuhakikisha kwamba tunaelewa, Bwana anazungumza kupitia kwa Yeremia, akisema: “Wakati wo wote nitakapotoa habari za taifa, na habari za ufalme, kuung’oa, na kuuvunja, na kuuangamiza; ikiwa taifa lile nililolitaja litageuka, na kuacha maovu yake nitaghairi, nisitende mabaya yale niliyoazimia kuwatenda. Na wakati wo wote nitakapotoa habari za taifa, na habari za ufalme, kuujenga na kuupanda, ikiwa watatenda maovu mbele za macho yangu, wasiitii sauti yangu, basi nitaghairi, nisitende mema yale niliyoazimia kuwatendea’ ” (Yer. 18:7–10).

Maswali ya Kujadili:

- ① Fikiria juu ya kauli ya Yesu kwamba hukumu itakuwa rahisi kwa Ninawi kuliko kwa watu wa Mungu ambao walikuwa wametanga mbali na ukweli. (Tazama Mt. 12:39–42). Kanisa la Mungu linaweza kupata somo gani kutokana na onyo hili?
- ② Angalia kauli ya Ellen G. White kwamba kwa kila ufalme unaofuata, “historia imejirudia.”—Ellen G. White, *Prophets and Kings*, uk. 535. Unaona nini kama mlolongo unaofanana katika matukio kati ya falme zote zilizo rodheshwa katika unabii? Ni kwa namna gani walifuata njia ile ile ya kiunabii? Ni kwa jinsi gani ulimwengu wetu wa sasa unazifuata, vilevile?
- ③ Tafakari wazo kwamba mara nyingi si akili, uwezo wa kufikiri, inayowadumisha watu katika imani, lakini moyo. Ufahamu huu unaweza kuathiri vipi jinsi unavyowashuhudia wengine?